אותו ואת בנו פרק חמישי חולין פב.

ואמר ריש לקיש אומר היה רבי שמעון פרה נפדים. אם מצא נמלה הימנה אפילו על גב מערכתה אפילו שחטה בהלכתה על מערכת של עצים שהיא נשחטת עליה כדאמרי' במס' פרה (פ"ג מ"ט) וקסבר ר"ש כל העומד לפדות כפדוי דמי וקרינא ביה שאתה יכול להאכילו. ואי קשיא למה לי קבלת טומאה היא גופה מטמאה אדם ובגדים מפרשינן הכ"ג בכריתות בפרק דם שחיטה (דף כא:) כגון בשר שחפהו בפחות מכגילה בצק אי משיות ליה אוכל מצטרף בהדי בצק ומקבל האי בצק טומאה אם יגע בטומאה ומטמא שאר אוכלין ואי לאו אוכל הוא לא מקבל האי בצק טומאה דלית ביה שיעורא וכי נגעו ביה אוכלין אחריני טהורים הן שאינם מוגעין [1]בנגלה אלא בנצק: **אינה משנה.** לא נשנית במשנתינו: **ורבינא בעדר.** כשאר חולין. אלמא אינה נאסרת ממיים וכי שחטה מותרת: הכי גרסינן **אמר ריש לקיש א"ר יצחק עגלה ערופה אינה משנה: והא"ר יצחק.** בקדושין (ו) ובכריתות בפרק בתרא (דף כה.): **גבול.** מאימתי נאסרת: **תכריח.** כני הישיבה: **לפורי מצורע.** קי"ל בקדושין בהאיש מקדש (דף ט:) דאסורין בהנאה: **משעת שחיטה.** ונאסרת שחוטה אבל המשלחת מותרת דכתיב (ויקרא יד) ושלח את הצפור החיה וגו' ולא אמרה תורה שלא לתקלה [2]: **משעת קיחה.** ושתיהן נאסרות עד שישלח: **גמר קיחה קיחה כו'.** מה עגלה ערופה שנאמר בה קיחה (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר אסורה ממיים אף ולקח למטהר שתי צפרים חיות (ויקרא יד) אסורות ממיים ומיהו עגלה ערופה יש לה גבול ליאסר בירידתה לנחל איתן אבל אלו אין בהן מעשה מלקיחה ועד שחיטה ומיון דנאסרות ממיים על כרחין משעת לקיחה: **אלא.** הא מירוצא דמתרץ אינה משנה לאו ריש לקיש אמרה אלא ר' יוחנן אמרה דלר"ש בן לקיש מיתסרא ממיים והא דתנן תנא ותרעה בעדר מקשינן לה בכריתות [כה.] ומוקמינן לה כתנאי: **לענין דינא הוא.** הא דקתני מתני' מי שלקח ראשון ישחוט ראשון לאו לענין איסור והיתר שאם רצה השני לשחוט ראשון והראשון ימתין עד מחר מותר אבל דין הוא אם באו לר"ד שבא האחד לשחוט ואמרו לו אומר אני צריך יותר ממך אנו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שעל מנת כן לקח שאילו לא מכרה בעל הבית לשני ועכב לעצמו היה הלוקח שוחט וכן שנינו במוספתא (פ"ה ה"א) הלוקח מבעה"כ הוא קודם לבעה"כ שעל מנת כן לקח: **דלא עבר איסורא.** שהקדים בעצמו שלא יבא לידי איסור: **נשכר.** יש לו ריוח שאוכל היום בשר: **מתני' ואם"כ שחטה סופג את הארבעים.** לאין כאן שחיטת איסור אלא אחת. וכגמרא יליף דבנו ואותו ממי חייב: **שחטה ואת בתה ואחר כך את בת בתה.** יש כאן שני אותו ואת בנו: **שחטה ואת בת בתה.** אין כאן עדיין איסור ואח"כ שחט את בתה ויש בשחיטה זו שני איסורין אותו ואת בנו משום אמה ובנו ואותו משום בתה של זו שבכר נשחטה: **סופג ארבעים.** דחד לאו הוא וחדא התראה וחד מעשה: **שמונים.** וטעמא דסומכוס מפרש בגמ' [נ"כ]: **גמ' לא משחטו.** לשון רבים משמע: **הרי כאן שנים.** הזהיר את שניהם בין אם שוחט האם ובין אם שוחט הבת ולא משכחת לה שיש עובדין אלא בשלש בהמות והא [3]כיצד בת ואם ובת דאי אם ושני במה לה לי קרא פשיטא מה לי חד ומה לי תרי דכי היכי דמחייב אהאי מחייב אהאי ואי בפרה ובתה ובת בתה פשיטא תרוייהו אותו ואת בנו מינהו אלא על כרחך בחד שוחט פרה והשני את אמה והשלישי את בתה קאמר לאשמועינן דאבנו ואותו נמי מחייב:

[1]ואמר ר"ש בן לקיש אומר היה ר"ש פרה נפדית על גבי מערכתה אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן פרת חטאת אינה משנה [2] ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא [3]והתנן [4]נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר אמר ר"ש בן לקיש משום רבי ינאי עגלה ערופה אינה משנה ומי אמר רבי ינאי הכי [5]והאמר רבי ינאי גבול שמעתי בה ושכחתי ונסבין חבריא לומר [6]ירידתה לנחל איתן אוסרתה ואם איתא לישני כאן קודם ירידה כאן לאחר ירידה א"ר פנחס בריה דרב אמי אנן משמיה דרשב"ל מתנינן לה עגלה ערופה אינה משנה א"ר אשי כי הוינן בי רב פפי קשיא לן מי אמר רשב"ל הכי והא [7]איתמר צפורי מצורע מאימתי נאסרין רבי יוחנן אמר [8]משעת שחיטה ורשב"ל אמר משעת לקיחה ואמרינן מ"ט דרבי שמעון בן לקיש גמר קיחה קיחה מעגלה ערופה אלא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן עגלה ערופה אינה משנה: **מתני'** [9]שנים שלקחו פרה ובנה איזה שלקח ראשון ישחוט ראשון ואם קדם השני זכה: **גמ'** אמר רב יוסף לענין דינא תנן תנא [10]אם קדם השני הרי זה זריז ונשכר זריז דלא עבד איסורא ונשכר דקאכיל בשרא: **מתני'** [11]שחט פרה ואח"כ שני בניה [12]סופג שמונים שחט שני בניה ואחר כך שחטה סופג את הארבעים [13]שחטה ואת בתה ואת בת בתה סופג שמונים שחטה ואת בת בתה ואחר כך שחט בתה סופג את הארבעים סומכוס אומר משום רבי מאיר סופג שמונים: **גמ'** אמאי [14]אותו ואת בנו אמר רחמנא ולא בנו ואותו לא ס"ד דתניא אותו ואת בנו אין לי אלא אותו ואת בנו [15]אותו ואת אמו מנין כשהוא אומר לא תשחטו הרי כאן שנים הא כיצד אחד השוחט את הפרה ואחד השוחט את אמה ואחד השוחט את בנה שנים האחרונים חייבין

והתנן נמצא ההורג. וא"ת והיאך מדקדק מכאן דלא מיתסרא ממיים דילמא היינו טעמא דאדעתא שימצא ההורג לא אקדשוה כי היא דתנן בפ' בתרא דכריתות (דף כג.) המביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט כו' וירעה עד שיסתאב אשם ודאי אינו כן אלא (כ) עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר כו' עגלה ערופה אינה כן ומפרש בגמ' טעמא דאשם תלוי משום דלבו נוקפו וגמר ומקדישו ומספק אבל אשם ודאי כי אקדשיה אדעתא דחטא אקדשיה ואגלאי מילתא למפרע דהקדש טעות הוה ודילמא היינו טעמא נמי דעגלה ערופה ולא משום דלא מיתסר ממיים ולעולם אם נשחטה אסורה וי"ל דסברא דגמרי ומקדשי דלא מסקי אדעתייהו שימצא ההורג וא"ת ואמאי לא משני דעד שלא תערף היינו עד שלא נראה לעריפה קודם ירידתה לנחל איתן כדמשני בפ' בתרא דכריתות (דף כה.) וי"ל דסמיך אמאי דלייך התם (ג"ז שם) מסיפא דלא מיתסר ממיים דקתני סיפא משנערפה מקבר ממתחלה לא נאה אלא על הספק כפרה ספקה והלכה לה:

עגלה ערופה אינה משנה. וא"ת ולמה דחק לומר אינה משנה לימא מתני' היא כדאמרינן בפ' בתרא דכריתות (דף כה.) דתנאי פליגי בהכי וי"ל דכך היתה קבלה בידם הקשה ה"ר משה מבונדי"ש אמאי לא קאמר דשוחט דמתני' היינו עורף ופטור לר"ש משום דלא חזיא לאכילה ולרבנן מייב משום דעריפה זו היא שחיטה כדאמרי' בריש פ' שני שעירי (יומא דף סד.) גבי שעיר המשתלח דמייתו לצוק היינו שחיטתו ומייב משום אותו ואת בנו ובפ' חטאת העוף (זבחים דף ע:) אמרינן [16]דעריפה מטהרת מידי עגלה ותירץ ר"ת דא"כ לא הוה ליה למיתני השוחט אלא העורף ודוחק הוא דדלמא תנא שוחט משום אמריני פרת חטאת ושור הנסקל כדאמרינן בפ"ב (לעיל דף כט.) דסיפא בקדשים ואיידי דסליק מבהמה תנא שחיטתו כשרה ולא קתני מליקתו: **אמר** רבי ינאי גבול שמעתי בה. רבי ינאי לטעמיה דאית ליה בפ"ב דקדושין (דף ט.) דכפרה כתיב בה בקדשים ולהכי מיתסרא ממיים כמו שאר קדשים דמיתסרי ממיים א] וערפו שם דדרשינן (כריתות דף ו.) מייתי שם תהא קבורתה אינקורין לאחר עריפה דלא נימא דשריא משום שנעשית מצותה: **לישני** כאן קודם ירידה כאן לאחר ירידה. תימה הא על כרחך מתני' דכריתות (דף כג:) מוכחא דלא מיתסר ממיים כדלייך התם [17](בפ"ב) מסיפא דקתני דכפרה ספקה והלכה לה: **גמר** קיחה קיחה. מסקנא לא קיימא הכי בפרק ג' דקדושין (דף ט.) אלא מסיק דר"ל כתנא דבי רבי ישמעאל דיליף הכי נאמר מכשיר ומכפר בפנים פי' מכשיר בפנים אשם מצורע מכפר שאר קרבנות ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ פירוש מכשיר לפורי מצורע מכפר עגלה ערופה ושעיר המשתלח ובפרק בתרא דכריתות (דף כה.) מוקי לה נמי רב המנונא דאמר עגלה ערופה מיתסר ממיים כתנא דבי ר' ישמעאל ומימה היאך משמע ממילתיה דר' ישמעאל דמיתסר ממיים וי"ל דלייך משום דלא איצטריך למילף מכשיר ממכפר אלא ליאסר ממיים דלאחר שחיטה ידעינן מזה אשר [לא] תאכלו לרבות השחוטה כו':

סומכוס אומר משום ר"מ סופג שמונים. אריש נמי פליג כדפי' בקונטרס וכה"ג אמר בפ' קמא דיבמות (דף ט:) מלוק היה ר"ש אף בראשונה וסיפא נקט משום רבותא דרבנן דאע"ג דאיכא שני שמות דאותו ואת בנו ובנו ואותו לא לקי אלא מרבנים כיון דנפקי תרוייהו מחד קרא דלא משחטו:

מסורת הש"ס

(א) [סנהדרין יח: כ"ק עז: מנחות קא:], (ב) טוטה מז. (כתובות לו) כריתות כה. ע"ש, (ג) זבחים ע: כריתות כה. קדושין טו., (ד) קדושין טו., (ה) [מוספתא פ"ה ה"ח], (ו) כריתות טו., (ז) עיין תוס' נכ"ק שמתנו על רש"י לא דק דמתם נגלה ועיין רש"ן [ועי' מ"ש על זה תוס' שפחים לג: ד"ה לאחמת ותוס' שבת לא. ד"ה לא], (ח) [לקמן קמ.], (ט) כפ"י כילד בת ואם וכמ כתה ועיין רש"ש, (י) [ל"ל כלף כה.].

גליון הש"ם

מתני' פופג שמונים. עי' כריתות דף ע' ע"ב תוס' ד"ה והיא. קדושין דף עז ע"ב תוס' ד"ה הרי: תוס' ריה עגלה וכו' דקריפה מטהרת מידי נבלה. עיין מנחות דף קא ע"ב תוס' ד"ה ועגלה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא"ל ד"ל ר"ל בקדושין. נ"ב פ"ב דף ט: (ב) תוס' ד"ה ותמן וכו' אינו כן אלא אם עד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אמר וכו' כמו אמר קדשים דמיתסרי ממיים ואח"כ דכתיב וערפו שם וכו' כל"ל:

מוסף רש"י

ואמר ר"ש בן לקיש. אינו שמת הכשר היתה לה. אומר היה ר"ש פרה נפדית על גבי מערכתה. אפילו נשחטה על המערכה במשפט, אם מצא אחרת יפה ממנה, היכו שמת הכשר שלה, ואע"פ דלא נפדית, אפילו הכי מצוי לה לאוכלה הואיל ורלאיה לפדות (נ"ק עז:) וסבירא ליה לר"ש העומד לפדות כפדוי דמי והוא ליה לאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים (שבועות יא:). תצא ותרעה בעדר. כשאר חולין, והאי תנא לית ליה הא דאמרינן בכמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת ממיים וירידתה לנחל איתן אוסרתה, ובמסכת כריתות (כה.) מוקמינן לה למילתא בפלוגתא דתנאי, בפרק בתרא (מוסה m.). גבול שמעתי בה ושכחתי. מאימתי נאסרת (קדושין ז:). ונסבין חבריא. וסברין התלמידין מדעתם לומר (זבחים ע:). ירידתה לנחל איתן. היא הגורמת לה שם ערופה ואוקדושין (קדושין שם) ונקדושין ליף לה דנאסרה ממיים (זבחים שם). משעת לקיחה. נאסרת שתיהן עד שישלח המשולחת ונתרת בשלוחה (קדושין שם). מעגלה ערופה. מה התם מיתסרא ממיים בקדשים, אף כאן ממיים (שם).

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ח:
מז ב מיי' שם הלכה ו:
יז ג מיי' פי"א מהל' טומאת צרעת הל' ז:
יח ד מיי' פי"ב מהל' שחיטה הל' יג סמג לאוין קמט טוש"ע י"ד סי' כח סע' ערוך ו:
יט ה ו מיי' שם הל' יב:
כ ז מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

תורה אור השלם

1. ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד: ויקרא כב כח

שיטה מקובצת

א) ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא. נ"כ נ"א בס"י עגלה ערופה שחיטה ראויה היא דתנן וכו':

רבינו גרשום

פרה נפדית על גבי מערכתה. כלומר אם אירע בה פיסול או במלאכה או בשום דבר: תצא. כלומר עם שאר בהמות של חולין: קשיא דר"ש בן לקיש אדר"ש בן לקיש. כלומר הכא אמר ריש לקיש עגלה ערופה אינה משנה והכא אמר משעת קיחה ואסורה מאותה שעה השחוטה. ב) שחיטה שאינה ראויה היא: אמר רב יוסף לענין דינא תנן. כלומר דין הוא שישחוט ראשון: [שחט] שני בניה ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. כלומר שאותן שני לאוין כולל בשחיטה אחת: ולא בני ואותו. כלומר והיכא דשחט שני בניה ואח"כ שחטה אמאי סופג את הארבעי': שנים אחרונים חייבין. כלומר אחד משום בנו ואותו ואחד משום אותו ואת בנו:

ב) נראה דחסר כאן לחיה מיכות ול"ל ומ"כ פטיר אמר מתני' דהוי שחיטה שאינה וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com